

המזכירות הפדגוגית

אגף א' אומנויות
המזכירות הפדגוגית
משרד החינוך

מקצוע בגרות חדש: "בינתחומי באומנויות"

קולנוע

ענן המושגים* הבינתחומי

*קישור

אומנות
חזותית

תיאטרון

"צבע הוא המקלדת, העיניים הן ההרמוניות, הנפש היא הפסנתר מרובה המיתרים. האמן הוא היד שמנגנת, נוגעת בקליד זה או אחר, כדי להביא לרטט בנשמה."

מחול

וסילי קנדינסקי

מוזיקה

למה צריך מקצוע חדש?

- האומנויות העכשוויות מאופיינות בחיבורים מהותיים בין התמחויות שונות כגון: סאונד, ויזואל, תנועה, מרחב וגירויים חושיים ואינטלקטואליים מגוונים.
- זהו תחום לימוד מקובל ומצוי באקדמיה ובבתי הספר הגבוהים לאמנויות בארץ ובעולם בעשורים האחרונים.
- צורת חשיבה, ביטוי ויצירה זו מתאימה למאה ה-21 ומייצגת את הקיום הרב-קישורי והרב-ממדי בעולם העכשווי.
- כיום אין לממדים הללו נראות מספקת בתכניות הלימודים של כל אחד מתחומי האומנויות במשרד החינוך ולכן ראוי ונכון ליצר תכנית אחת הגדולה מסך חלקיה שתאפשר התאמה לעידן העכשווי בלימודי מגמות האומנויות.

רציונל - אומנויות בינתחומי כמקצוע חדש

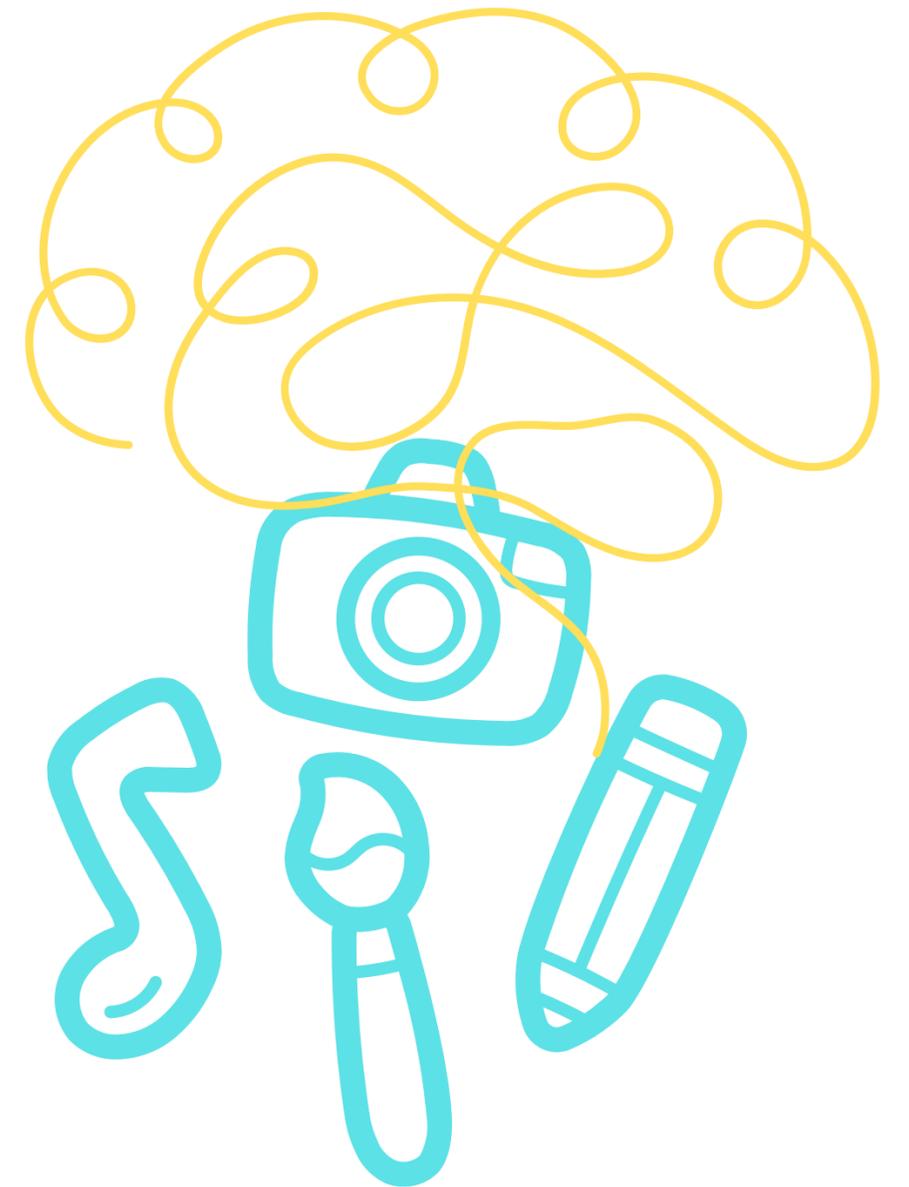
- חיבור בין תחומי אומנות שונים – יצירה, מחקר וחשיבה תיאורטית דרך יחסי הגומלין בין דיסציפלינות שונות.
- פרספקטיבה רחבה להבנת המציאות – שימוש בגישות מגוונות להתבוננות על ייצוגי המציאות, ריבוד משמעותיות והשפעות הדדיות בין תחומי דעת.
- מענה לפער בתכניות החינוך – יצירת מסגרת הוליסטית שתתאים את לימודי האומנויות לעידן הנוכחי ולמקצועות העתיד.
- תכנית ייחודית למצטיינים – מיועדת לתלמידי תיכון במוסדות שבהם קיימות לפחות שתי מגמות אומנותיות.

מקצוע לבגרות: "בינתחומי באומנויות"

סמל מקצוע: 70

סמלי שאלון בגרות

- סמלי שאלון בגרות 50% מעשי - 70288
- 30% עיוני מתוקשב - 70387
- 20% חקר וספר רעיונות פנימי - 70283

מבנה שאלון הבגרות

עיוני

- לימודי תיאוריה
- והיסטוריה של התחום
- עבודות חקר
- ספר רעיונות

50%

מעשי

- לימודי יסוד בסדנה
- הרחבות
- התנסויות מולטי-מודליות
- פרויקט גמר בינתחומי

50%

סמלי שאלון בגרות

• 50% מעשי - 70288

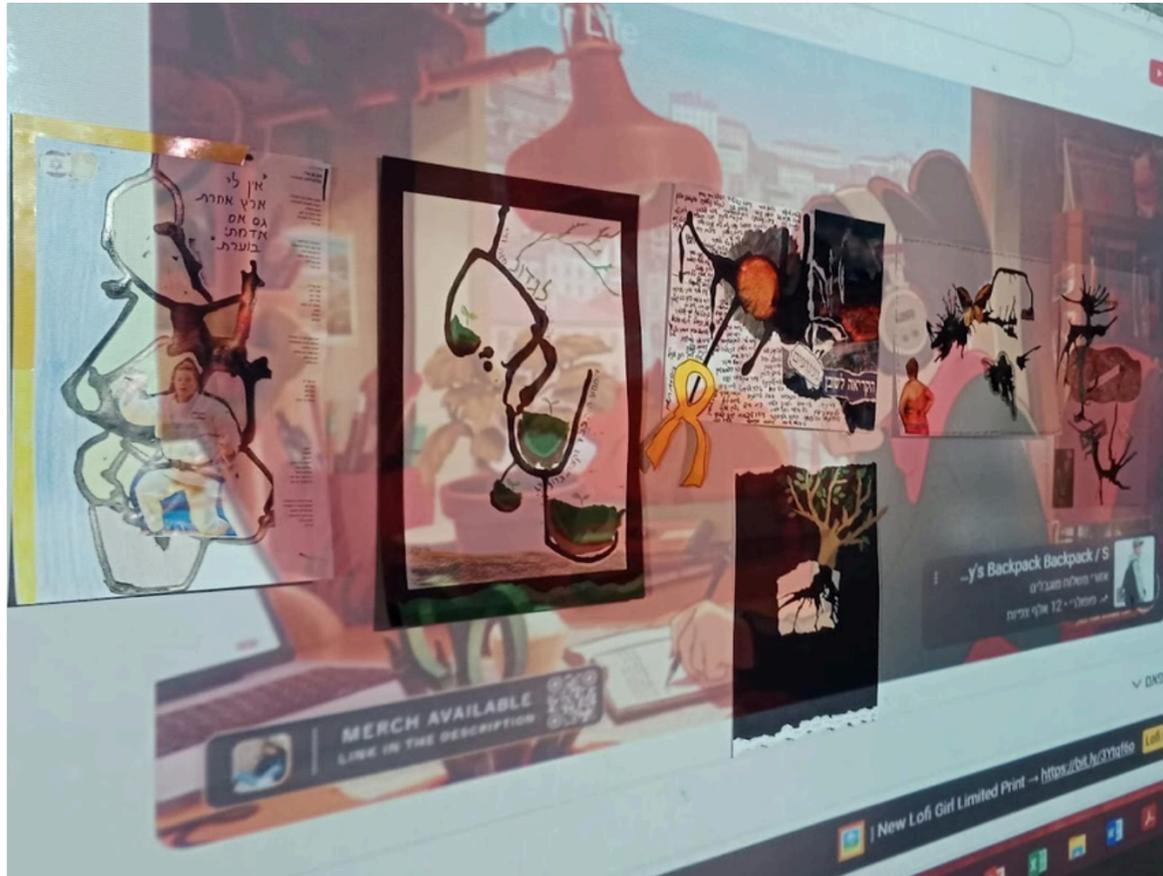
• 30% עיוני מתוקשב-

70387

• 20% חקר וספר רעיונות

פנימי - 70283

תכנית פעולה

- **מודל פדגוגי חדשני** – שיתופיות ואינטגרציה בין אומנויות, פירוק גבולות מדיה מסורתיים, עבודה במרחבים בינתחומיים.
- **למידה פעילה ודיאלוגית** – למידה והוראה ב-CO, שילוב טכנולוגיות חדשות, יצירה מעשית ולימוד עיוני ממוקדי בינתחומיות באומנויות.
- **מרחב סטודיו בינתחומי פעיל בבתי הספר** – סביבת עבודה המאפשרת שילוב בין תחומי יצירה שונים, פעולה דינמית, ספונטנית ומאורגנת ללמידה בין התחומים.
- **הכנה לעולם האומנות העכשווי** – יצירה מקורית במדיות מגוונות, פיתוח חשיבה רב-ממדית, יכולת עבודה בצוות והתמודדות עם אתגרי המאה ה-21.

גישות פדגוגית ליצירה בינתחומית

ברסלר (Bresler, 1995) הגדירה ארבע גישות לשילוב אומנויות
בחינוך:

- **כפיפות** – כאשר אומנות אחת משולבת בכפיפות לאומנות אחרת
- **שוויון והדדיות** – שילוב שבו כל תחומי האומנות שווים ותומכים זה בזה.
- **שילוב מובל רגש** – שילוב שמטרתו להעמיק היבטים רגשיים בלמידת תחום אחר.
- **שילוב חברתי** – שילוב שמטרתו להעצים את ההיבט החברתי בתהליך הלמידה.

העקרונות הפדגוגיים של התכנית

- **מפגשים ושיח דיאלוגי:** סביב אומנויות שונות
- **יישום:** למידה פעילה והתנסותית שתשלב ידע עיוני-מחקרי עם יצירה סדנאית
- **יצירה שיתופית:** בין תלמידים ממגמות אומנויות שונות
- **למידה פרשנית השוואתית:** בכיתה יבוצע ניתוח אישי וקבוצתי של יצירות בינתחומיות בקבוצות מעורבות של תלמידים מאומנויות שונות
- **בחירה:** המורה בכיתה יבחר דוגמאות ללימוד על פי שיקוליו מאומנויות שונות לפי תכני התכנית
- **מודולריות:** למידה על פי נושאי גג או רעיונות גדולים ולא באופן כרונולוגי.
- **התאמה ורלוונטיות:** המורים יוכלו להתאים את התכנים שילמדו עמשוב הוא מנוע מרכזי ללמידה בכלל ולפי התרבות וקהל הרלוונטי להם.

העקרונות הפדגוגיים של התכנית

- למידה חברתית-רגשית: דגש על אתיקה ורגישות בממדי היצירה והשיח הפרשני.
- למידת עמיתים: תלמידים מלמדים תלמידים – כל אחד מתחמומו מציג ומלמד אחרים מתחומים אחרים. ביקורת רפלקטיבית בין תלמידים.
- ספירליות: הידע וההתנסות מזינים זה את זה באופן מעגלי בין התחומים השונים בהתפתחות הולכת ומתעמקת במהלך של 3 שנות הלמידה.
- אוריינות דיגיטלית: שימוש בטכנולוגיות ומיומנויות המאה ה-21 כולל בינה מלאכותית.
- משוב מעצב: בכיתה מתקיים משוב הדדי שמאפשרת הכרות עם שפות אומנות שונות בהתמרה גם בין המורים וגם התלמידים. המשוב מתבצע הן ביצירה הסדנאית האישית, ביצירה השיתופית, בתצוגה/מופע ובהגשה בכיתה.

מ-5 יח"ל במקצוע אומנותי ל-10 יח"ל עם "אומנויות בינתחומי"

- התוכנית מיועדת לבתי ספר שיש בהם לפחות 2 מגמות של אומנויות במקביל.
- מינימום 5 ש"ש X 3 שנות לימוד.
- סילבוס בהתאמה לתכנית הלימודים: פיתוח משותף בין 2 מורים ממגמות שונות.
- הבנה שהבינתחומיות דורשת מבתי הספר הצטיידות נוספת ו/או מרחב סטודיו בינתחומי.
- שימוש בשעות קיימות - לבתי ספר שיש בהם 2 מגמות ומעלה ושעות רבות של לימוד אומנויות - הקצאה והתאמה לתכנית הבינתחומית ושינוי מערכת השעות בהתאם.
- הוספת 5 ש"ש בינתחומי באמצעות רכישת שעות בגפ"ן לבתי ספר שבהם מתקיימות 2 מגמות לפחות בתחומי האמנויות השונים.
- על המורים לעבור הכשרה ופיתוח מקצועי ייעודי מאגף אומנויות.
- כל מורה מכל תחום אומנותי יכול לרכז את התכנית.

תהליכי עבודה:

התמחות - השראה - בחירה - יצירה - כתיבה - תצוגה

- **תחום יסוד:** התמחות "קומה א" ב-קולנוע/ אומנות חזותית/ מוזיקה/ מחול/ תיאטרון
- **"קומה ב"** - השראה 1: היכרות עם יצירות שנולדו במהותן מתוך הבינתחומיות.
- השראה 2: להכיר את האחר - היכרות עם אומנים ויצירות מהמקצוע שאיני מומחה בו.
- **בחירה** - מהשראה ליצירה - תכנית אישית מונחית ליצירה משולבת בין מספר אומנויות
- **יצירה** - עבודה בסטודיו בשיתוף פעולה על יצירה בינתחומית
- **כתיבה** - פיתוח "ספר רעיונות" וכתיבה רפלקטיבית-פואטית
- **תצוגה** - הצגת העבודות בתערוכה/מופע/הקרנה

שלב התכנית על פי שנים - למידה + הערכה

כיתה י'

- לימודי יסוד – עיוני חובה
- התנסויות בסיסיות בסדנה הבינתחומית על פי תרגילים ונושאי חתך

• כיתה יא'

- גיבוש פרויקט בינתחומי אישי ואו קבוצתי בהנחיית 2 המורים המלווים
- למידה עיונית וחקר מבוסס פרויקטים - יצירת מחברת רעיונות/ פורטפוליו רפלקטיבי/ כתיבה פואטית-יצירתית
- בגרות מעשית - הגשת פרויקט הגמר

כיתה יב'

- מבחן בגרות עיוני מתוקשב על כל הידע הבינתחומי
- הגשת מחברת רעיונות ופורטפוליו תלת שנתי
- אירוע שיא חגיגי לתצוגת החומרים האומנותיים והפדגוגיים הסופיים

גישות משולבות: טכניקות ומדיומים בינתחומיים

פרפורמנס – תיאטרון,
אומנות, וידאו

אנימציה –
ציור, אומנות דיגיטלית
וקולנוע

וידאו ארט וצילום מבוזים –
אומנות, תיאטרון וקולנוע

למידה מאומנים ויצירות

1. **מפגשים עם אומנים** - "כיתת אומן" עם 2 אומנים מאומניות שונות הפועלים ויוצרים יחד
2. **שיח בינתחומי** - פאנל אומנים מתחומים שונים על דילמה משותפת
3. **"ביקורי סטודיו"** - של אומנים אורחים אצל התלמידים - ומשוב על יצירתם
4. **אירוע הערכה** - ציון על הגשת יצירה בינתחומית אישית או קבוצתית כחלק מפרויקט הבגרות ל5 יח"ל

אז מה יוצא לנו מזה?

- חיזוק הקשרים בין מגמות האומנויות השונות בבית הספר.
- הרחבת הדעת והידע, היצירה והמחקר מעבר לתחום התמחות אחד.
- פדגוגיות ייחודיות המשתלבות עם טכנולוגיה וחדשנות - בדגש על מיומנויות המאה ה-21 מתוך חיבור עם האומנויות העכשוויות בארץ ובעולם.
- העמקה נוספת בלמידת אומנויות שתוביל לפיתוח יצירה עכשווית ורלוונטית לתלמידים ולתלמידות.
- עידוד ופיתוח מגמות מורחבות, שוות ערך ל-10 יח"ל, עם יותר שעות לימוד, באופן המוכר גם במבחן הבגרות החיצוני.

